

A beavatás

zt beszélnek azon kevesek, akik még egyáltalán szájukra veszik a vidéket, hogy annak idején egész hadosztályok veszték oda a környéken. Nem a helyiek harci kedve, bátorsága vagy netán nagy száma miatt, dehogya, az ok pusztán annyi csak, hogy ez a hely nem szenvedheti az embereket. Persze az itt élők kivételt jelenthetnének. Rácáfolhatnának a vidékkel kapcsolatos korábbi állításunkra, de itt élők nincsenek. Kipusztultak már, vagy elköltöztek mind. Messzire innen.

Az odalett hadak tekintetében főleg török áldozatokat emlegetnek, de valójában tatárok vagy németek is lehettek, magyarok is akár. Hogy valóban egész hadosztályoknak veszett volna nyomuk, nem biztos, de tény, hogy az áldozatok igencsak sokan voltak. A lép megköveteli azt, ami jár neki.

Csak az állatoknak van maradásuk ezen a környéken. De nem is jó szó erre a maradás, s hogy mégis ezt használjuk, csak azért lehet, mert rögtön pontosítunk is. Íme: nem valami kényszerűségből, félelemből vagy jobb híján történő maradásról van itt szó. A hely valóságos földi és vízi paradicsom a madarak, a csúszómászók és néhány gerinces számára is, s ha olykor egy-egy nagyobb lakó ebéd vagy vacsora gyanánt fogyasztja el valamely kisebb társát, nem botránkoztat meg senkit. A dolgok rendje ez, és a dolgok nem létezhetnek rend nélkül.

Így gondolják ezt azok is, akik ember létükre éppen most haladnak keresztül a lépön. Messziről érkeztek, és azon kevesek közé tartoznak, akik hiszik és némiképp ismerik is a világ dolgainak menetét, emiatt aztán félni sem félnek. Időtlen idők óta kijelölt ösvényeken haladnak, egymás nyomát figyelik, s ha olykor meg is torpan a menet, rövid időn belül indulnak is tovább.

Sajnos ismét pontosítanunk kell. Mert amit menetnek nevezünk az imént, nem igazi menet. A dolgok rendje nem tűrné meg, hogy többen tapossanak a régi utakra, ezért a hivatlan látogatók csoportja mindössze három főt számlál, és még csak nem is lépnek igazán egymás nyomába. Őszülő férfi halad elöl, kezében fűzfa bot, lábán gumicsizma, hátán esőköpeny. Mögötte viseletében az öreghez hasonlatos, de valamivel fiatalabb alak tűzéves forma kisfiút vezet kézen fogva. Haladnak így egy ideig, aztán az őszülő férfi megáll, bal karját kinyújtva délnek mutat. Arra néznek, figyelik egy ideig a nádas fölött kergetőző fecskéket, aztán tekintetükkel ismét követik az első férfi által mutatott irányt, aki most az ösvény mentén előre int. Néhány lépésnyire előttük, tervezett útvonaluktól alig futamodásnyira bölömbika cövekel. Nyakát nyújtva, csőrét az ég felé tartja, úgy igyekszik eggyé válni a nádassal. Várja, hogy továbbvonuljon a három betolakodó. A gyermeknek egy percben is beletelik, amíg észreveszi, aztán csak álldogálnak arra várva, hogy a bölömbika odébbálljon. Valójában csak a gyermek várja, hogy elkotródjon. A repülő madarak érdeklők, nem a cövekelők. A két férfi csak áll és figyel. A bölömbika minden rezdülését, minden mozdulatát lesik. Fél órán keresztül bámulják így a ma-

darat, aztán a bölömbika elunja a dolgot, és elrepül. Mielőtt a magasba emelkedne, hegyes csőrével még felnyársal egy békát. A két férfi összenéz, bölintanak.

– Termékeny, eredményes utunk lesz – kezd bele a magyarázatba a fiatalabb férfi, és a gyermek nagyon figyel. Tudja, egyszer majd ő is elhozza ide a fiát, és ő is megmagyarázza, hogy mit üzen a madarak röpte az embereknek. Figyel tehát, ez az első alkalom, hogy a felnőttek magukkal hozták. Mindent meg akar jegyezni. Minden szóra, minden mozdulatra emlékezni kíván. – De megzavarnak majd – folytatja a férfi –, és lehet, hogy pont emiatt feledkezünk meg valamiről.

A gyermek nem érti, az idősebb férfi nem szól. Tovább indulnak.

A lápot sok ösvény szeli keresztül-kasul, láthatók és felfedezhető, láthatatlanok és felfedezhetetlenek egyaránt. A kis társaságnak nincs szüksége térképre. A dolgok rendjéről beszéltünk már.

Az eddig követett látható ösvényt néhány újabb megtorpanás után láthatatlanra cserélik. Nádcsomókra, tőzegre, bokáig, térdig mélyülő pocsolyákba lépnek. Így jutnak egyre közelebb a lép legféltettebb titkaihoz.

De a dolgok nincsenek mindig rendben. Csenevész fáknek dőlve pihennek épp, amikor a két férfi szinte sóbálványá dermed a közelükből érkező csörtetés hallatán. Ijedtükben majd elnyeli őket a lép. Aggodalmuk érthető. Ahonnan a csörtetés hallszik, nincsen ösvény. Állat sem él arra egyébe, csak madár. Tudják jól, ami feléjük közeledik, nem madár.

Nyakig sáros férfi mászik elő a nádasból. Zakója eredeti színe – talán zöld lehetett valamikor – már csak sejtető, egyik cipője régen elmaradt, bal kezéről két pióca csüng alá. Megkapaszkodik egy faágban, sűrű vizet köp maga elé, aztán biccent. A két férfi viszonzza a köszönést, de többet nem mozdulnak. Bámulják egymást. A gyermek is bámul. Megzavarnak majd, idézi fel apja jóslatát, és mintha már régóta ismerné, úgy köszön hatalmas csókolomot az újonnan érkezőnek.

– Rá kell vizelni – mutat a piócákra az idősebb férfi, de a jövevény a fejét rázza. Nem a vizelet gondolata zavarja, hanem a tény, hogy nincs mivel bekötnie a piócák nyomát. Nem szólnak többet. A két férfi és a gyermek továbbindul. Már távolodnak, amikor a jövevény még utánuk kiált:

– De mégis, repülni, repülni azt tudnak?

Válasz nem érkezik. A három imbolygó alak eltűnik szem elől.

És következnek ismét a nádcsomók, és következnek ismét a pocsolyák. Végül, amikor már derékig érő vízen gázolnak át, az apa nyakába veszi a fiát. Az öreg nem helyesli, de csak hallgat ismét. Megy tovább, mutatja az irányt, és jól mutatja. Alig néhány percnyit haladnak a vízben, amikor az eddig tartott nyugati irányról északra tér. Két lépés után máris egy kis száraz szigeten találják magukat. Itt ismét megpihennek. Egy madárra várnak. A környéken él. Ha már idáig bemerészkedtek, igazán megnéznék mit üzen. De a madár nem kerül elő. A gyermek elbóbiskol. Almából idegen hangra riad.

– Szóval hogy repülni, azt tudnak-e? – kérdezi a jövevény, aki időközben nyomukba ér. A gyermek – bár sejtí – egyre nagyobb izgalommal várja a választ.

– Né, ember – kezd bele az apa – madárjósok vagyunk, nem madarak.

A helyzetet már az öszülő férfi sem hagyhatja szó nélkül. Érti ő, hogy a dolgok nincsenek mindig rendben, sőt lassan érteni kezdi azt is, hogy a világ nagy, erősen nagy,

s ha erősen nagy, akkor erősen sok dolognak kell benne lennie. A sok dolognak pedig mind-mind megvan a maga rendje, s igazán megeshet az is, hogy amit ők mind ez idáig a világ szabály szerinti menetének gondoltak, az valójában része csak egy sokkal nagyobb dolognak. Nem zavarja hát különösebben az idegen jelenléte. Ha a lép elviseli, ki ő, hogy elzavarja? Mégis megkérdi:

– Hogy bírt idáig követni?

– Nem magukat követem. Valami madár hangja után járok – érkezik a válasz, és bármilyen nehezen is tudják elhinni, a madárjósok nem kérdeznek többet. Szedelőzködnek, indulnak.

Amikor ismét beéri őket a jövevény, már kifele tartanak a lápból. Alig néhányak által ismert, de könnyű ösvényen haladnak.

– De most már igazán mondják meg, mondják igazán meg, kérem, hogy tudnak repülni vagy nem tudnak? – hangzik fel ismét a kérdés. Ezúttal az apa helyett az idősebb férfi válaszol. Válasza határozott nem. A jövevény még méregeti őket kis ideig, aztán, amikor valami idegen madár hangja vegyül a lép hangjai közé, továbbáll.

A madárjósok, amíg lápból kiérnek, töprengenek még a nap eseményein, azon is, hogy miféle embert láthattak, és miféle madarat hallhattak, de aztán, ahogy az első fecsképár keresztülcikázik előttük, megnyugszanak. Ismerős mintázatot vélnek felfedezni a madarak röptében, és ismerősen cseng a hangjuk is. Mégiscsak rendben van hát a világ, állapítják meg, és hagyják, hadd merüljön feledésbe a furcsa idegen. Talán igazuk van. A fecskék ugyanúgy repülnek, a darvak ugyanúgy vonulnak ezután is. A tyúkok, a gólyák, a baglyok is ugyanazok maradnak. A madarak sem törődnek már az idegenrel. Ragaszkodnak ahhoz, ami számukra rendeltetett.

De a gyermek... a gyermek további sorsáról – az eddigiek alapján – talán joggal vélhetnénk úgy, hogy semmit sem tudunk, és bár joggal vélhetnénk így, mégis tévednénk. Hiszen bármilyen banálisán hangozzék is, azt azért mindenképp meg kell állapítanunk, hogy a gyermek... a gyermek nem madár.

CSUSZNER FERENCZ (1985) Gyergyószentmiklóson végezte iskoláit. Kolozsvárott szerzett közgazdaságtudományi diplomát. Jelenleg a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem mesterképzős hallgatója Teatrológia-Művelődésszervezés szakon.